

Utrikesutskottets betänkande

1999/2000:UU14

Överenskommelse om en liberalisering av handeln med tjänster m.m. mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Mexikos förenta stater

Sammanfattning

Utrikesutskottet föreslår i detta betänkande att riksdagen godkänner förslaget till gemensamma rådets beslut om en liberalisering av handeln med tjänster, investeringar och skydd av immateriella rättigheter inom ramen för avtalet den 8 december 1997 om ekonomiskt partnerskap, politisk samordning och samarbete mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Mexikos förenta stater å andra sidan.

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 1999/2000:108 att riksdagen godkänner förslaget till gemensamma rådets beslut om en liberalisering av handeln med tjänster, investeringar och skydd av immateriella rättigheter inom ramen för avtalet den 8 december 1997 om ekonomiskt partnerskap, politisk samordning och samarbete mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Mexikos förenta stater å andra sidan.

Utskottet

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner förslaget till gemensamma rådets beslut om en liberalisering av handeln med tjänster, investeringar och skydd för immateriella rättigheter inom ramen för avtalet om ekonomiskt partnerskap, politisk samordning och samarbete mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Mexikos förenta stater å andra sidan.

Ärendet och dess beredning

Den 8 december 1997 undertecknade Europeiska gemenskapen (EG) och dess medlemsstater, å den ena sidan, och Mexikos förenta stater, å den andra, ett avtal om ekonomiskt partnerskap, politisk samordning och samarbete (det s.k. ramavtalet). Avtalet har godkänts av regeringen den 4 december 1997,

varefter ratifikationsinstrumentet deponerades den 3 april 1998. Av gemenskapens medlemsländer har Italien ännu inte godkänt avtalet, varför avtalet ännu inte har trätt i kraft.

Ramavtalet förutsätter för sitt genomförande att närmare överenskommelser träffas, vilka ingås genom beslut i ett gemensamt råd som inrättas genom ramavtalet. Det gemensamma rådet består av medlemmarna av Europeiska unionens råd, ledamöter av kommissionen och ledamöter av Mexikos regering.

Inom ramen för avtalet har förhandlingar förts mellan Europeiska gemenskapernas kommission och Mexiko om genomförande av avtalet när det bl.a. gäller liberalisering av handeln med tjänster, investeringar och skydd för immateriella rättigheter.

Kommissionen har fört förhandlingarna i nära samråd med medlemsstaterna. Sverige har aktivt deltagit i förhandlingsarbetet. Synpunkter har under förhandlingsarbetet löpande inhämtats från Kommerskollegium.

Förslaget till beslut av gemensamma rådet paraferades, dvs. texten fastställdes som autentisk och slutlig, den 17 december 1999. Beslutet omfattar både områden som ligger inom ramen för medlemsstaternas kompetens och områden som ligger inom gemenskapens kompetens, s.k. delad kompetens.

Bakgrund

Förhandlingarnas bakgrund

De formella förbindelserna mellan EG och Mexiko inleddes år 1975 genom ett samarbetsavtal. Detta avtal kompletterades av en informell politisk dialog mellan EG, sedermera Europeiska unionen (EU), och Mexiko. År 1991 slöt EG och Mexiko ett nytt avtal om samarbete, vilket fortfarande är i kraft. Den ökade internationaliseringen inom många olika områden, den ekonomiska utvecklingen i Mexiko och upprättandet av det nordamerikanska frihandelsavtalet *North American Free Trade Agreement* (NAFTA) gav i såväl EU som Mexiko upphov till en ömsesidig strävan efter fördjupade förbindelser. I en gemensam förklaring år 1995 angav unionen och Mexiko gemensamma målsättningar, samt enades om att stärka förbindelserna mellan unionen och Mexiko genom ett avtal som skulle omfatta politisk dialog, liberalisering av handeln med varor och tjänster, investeringar samt utökat samarbete.

Utifrån denna förklaring inledde EU och Mexiko förhandlingar om innehåll och former för ett närmare och bredare samarbete. Förhandlingarna utmynnade år 1997 i ett avtal, ramavtalet om ekonomiskt partnerskap, politisk samordning och samarbete mellan EG och dess medlemsstater å ena sidan och Mexiko å andra sidan, Sveriges internationella överenskommelser (SÖ) 1998:58. Genom det s.k. interimsavtalet om handel och handelsrelaterade frågor mellan EG och Mexiko har vissa delar av ramavtalet kunnat träda i kraft tillfälligt den 1 juli 1998. Interimsavtalet upphör att gälla när ramavtalet träder i kraft.

Ramavtalet

Avtalets syfte och konstruktion

Ramavtalet har som mål att förstärka befintliga förbindelser mellan parterna på grundval av ömsesidighet och gemensamma intressen. Genom avtalet skall i detta syfte en politisk dialog institutionaliseras, de kommersiella och ekonomiska förbindelserna förstärkas med hjälp av en liberalisering av handeln i överensstämmelse med reglerna i Världshandelsorganisationen (WTO) och samarbetet stärkas och breddas. Institutionaliseringen av en intensifierad politisk dialog skall föras i enlighet med den förklaring som parterna avgett och som utgör en del av slutakten fogad till avtalet.

Av förklaringen framgår att en förstärkt politisk dialog utgör en grundläggande aspekt i det eftersträlvade ekonomiska och politiska närmandet och skall ha sin grund i den vikt som parterna gemensamt fäster vid demokrati och mänskliga rättigheter liksom vid önskan att bevara freden och inrätta en rättvis och stabil internationell ordning i enlighet med Förenta nationernas stadga. Dialogen på ministernivå, som föreskrivs i den gemensamma förklaringen, skall i huvudsak äga rum inom det gemensamma råd som inrättas.

Såvitt avser stärkandet av de kommersiella och ekonomiska förbindelserna inrättar avtalet en ram för att utveckla handel med varor och tjänster.

Ramavtalet syftar vidare till att främja en progressiv och ömsesidig liberalisering av kapitalrörelser och betalningar.

Ramavtalet syftar också till att fördjupa samarbetet inom en rad områden såsom energi-, jordbruks- och landsbygdssektorn, industriellt samarbete, transport, kultur, miljö och naturresurser, sociala frågor och fattigdom, mänskliga rättigheter och demokrati samt hälsa.

Avtalets institutionella ram

Genom avtalet inrättas ett gemensamt råd som skall utöva tillsyn över genomförandet av avtalet. Det gemensamma rådet skall bestå av å ena sidan medlemmar av Europeiska unionens råd och ledamöter av Europeiska gemenskapernas kommission och å andra sidan medlemmar av Mexikos regering (artikel 46). För att nå syftena med avtalet skall det gemensamma rådet ha befogenhet att fatta för parterna bindande beslut, och parterna skall vidta lämpliga åtgärder för att genomföra dem. Ett särskilt tvistlösningsorgan skall inrättas för lösning av handelsfrågor och handelsrelaterade frågor i förenlighet med relevanta WTO-regler på området.

Gemensamma rådets beslut

Ramavtalet förutsätter att det närmare genomförandet av avtalet fattas genom beslut av det gemensamma rådet. Dessa beslut som fattas av representanter för medlemmarna av Europeiska unionens råd och ledamöter av kommissionen å ena sidan och representanter för Mexikos regering å andra sidan skall enligt artikel 46 i ramavtalet vara bindande för parterna. Det gemensamma rådets beslut bör därför jämföras med en internationell överenskommelse, vilken binder parterna på i princip samma sätt som normalt följer

internationellt samarbete enligt folkrättens regler. Såvitt avser de områden som omfattas av medlemsstaternas kompetens medför således gemensamma rådets beslut en folkrättslig förpliktelse för Sverige att vid behov genomföra de åtgärder som krävs för att införliva avtalets innehåll med svensk rätt.

Interimsavtalet

Samma dag som parterna skrev under ramavtalet, undertecknade EG och Mexiko ett interimsavtal om handel och handelsrelaterade frågor. Interimsavtalet trädde i kraft den 1 juli 1998. Interimsavtalet skall gälla fram till dess att ramavtalet träder i kraft (artikel 16). Interimsavtalet gav kommissionen en ram att gå vidare och förhandla om genomförandet av de bestämmelser avseende handel i ramavtalet som faller inom gemenskapens befogenheter. Genom interimsavtalet inrättas ett gemensamt råd som skall utöva tillsyn över avtalet och som skall fatta nödvändiga för parterna bindande beslut.

Innehållet i förslaget till gemensamma rådets beslut om en liberalisering av handeln med tjänster m.m.

Förslaget till gemensamma rådets beslut om att stegvis liberalisera handeln med tjänster, investeringar och stärka skyddet av de immateriella rättigheterna avser områden som omfattas av såväl gemenskapskompetens som av nationell kompetens, s.k. delad kompetens.

Det föreslagna beslutet består av 46 artiklar. Dessa är indelade i sju avdelningar med följande rubriker: allmänna bestämmelser (I), handel med tjänster (II), investeringar och relaterade kapitaltransaktioner (III), immateriella rättigheter (IV), tvistlösning (V), gemensamma kommitténs särskilda uppgifter avseende handel och handelsrelaterade frågor (VI) och slutbestämmelser (VIII). Beslutet omfattar även tre bilagor som utgör en integrerad del av beslutet. Parterna har avgivit en gemensam förklaring om alternativ tvistlösning.

Godkännande av förslaget till beslut av gemensamma rådet

Som skäl för regeringens förslag till riksdagen anges bl.a. följande. Ramavtalet syftar till att vidareutveckla förbindelserna mellan parterna. Utöver en institutionaliserad politisk dialog och samarbete inom en rad områden skall parterna förstärka de kommersiella och ekonomiska förbindelserna. Genom ramavtalet inrättas ett gemensamt råd som skall fatta nödvändiga, rättsligt bindande beslut om det närmare genomförandet av ramavtalets mål. Det föreslagna beslutet syftar till att genomföra ramavtalet såvitt avser en liberalisering av handeln med tjänster, investeringar och skydd av immateriella rättigheter. Förslaget har paraferats, och beslut skall slutligen fattas av det gemensamma rådet.

Av EG-fördragets artikel 133 och EG-domstolens praxis framgår att gemenskapens traktatkompetens inom den gemensamma handelspolitiken är exklusiv. Det nu aktuella förslaget till beslut reglerar även förhållanden som ligger inom ramen för medlemsstaternas kompetens. Det gäller exempelvis

delar av beslutet som rör investeringar liksom även delar av beslutet såvitt avser handeln med tjänster och immateriella rättigheter.

Tillsammans med ramavtalet och det beslut om liberalisering av handeln med varor som det gemensamma rådet fattade den 23 mars 2000 med stöd av interimsavtalet bidrar det nu aktuella beslutet till breddade och fördjupade förbindelser mellan EU och Mexiko inom politik, handel och andra områden. Detta stärker möjligheterna för EU och dess medlemsstater att med olika medel understödja politisk, ekonomisk och social utveckling i Mexiko.

Beslutet leder till att den diskriminering när det gäller handeln med Mexiko som framför allt det nordamerikanska frihandelsavtalet *North American Free Trade Agreement* (NAFTA) inneburit för medlemsstaterna i EU kommer att avskaffas. Överenskommelsen tillgodoser i stor utsträckning specifika svenska intressen – såväl principiella som materiella – som kartlagts inför förhandlingarna.

Som har framgått av det föregående reglerar gemensamma rådets beslut om genomförande av ramavtalet såvitt avser liberalisering av handel med tjänster m.m. områden som ligger inom ramen för medlemsstaternas kompetens. Beslutet innebär åtaganden för medlemsstaterna och därmed också för Sverige. Regeringen bedömer att dessa områden sammantagna är av större vikt. Beslutet skall därför enligt 10 kap. 2 § regeringsformen godkännas av riksdagen.

Utskottets överväganden

Som framgår av propositionen är konstruktionen av de avtal med Mexiko som berörs i propositionen tämligen komplex. I grunden ligger det s.k. ramavtalet, vilket har stor räckvidd. Avtalet har godkänts av regeringen den 4 december 1997, varefter ratifikationsinstrumentet deponerades den 3 april 1998. Av gemenskapens medlemsländer har Italien ännu inte godkänt avtalet, varför det ännu inte har trätt i kraft.

Ramavtalet förutsätter att det närmare genomförandet av avtalet fattas genom beslut av det gemensamma rådet. Dessa beslut som tas av representanter för medlemmarna av Europeiska unionens råd och ledamöter av kommissionen å ena sidan och representanter för Mexikos regering å andra sidan skall enligt artikel 46 i ramavtalet vara bindande för parterna. Det gemensamma rådets beslut bör därför jämföras med en internationell överenskommelse, vilken binder parterna på i princip samma sätt som normalt följer internationellt samarbete enligt folkrättens regler. Såvitt avser de områden som omfattas av medlemsstaternas kompetens medför således gemensamma rådets beslut en folkrättslig förpliktelse för Sverige att vid behov genomföra de åtgärder som krävs för att införliva avtalets innehåll med svensk rätt.

Det är av ramavtalet inte omedelbart uppenbart hur beslutsfattandet i det gemensamma rådet skall tillgå och om rådets medlemmar, däribland Sverige, exempelvis har vetorätt.

Ramavtalet har inte underställts riksdagen för godkännande. Utskottet noterar mot denna bakgrund att situationer kan uppkomma som kräver ändring av svensk rätt och som på denna grund nödvändiggör riksdagens medverkan.

Genomförandet av det förslag till beslut som nu är föremål för riksdagens behandling förutsätter att det av Sverige redan ratificerade ramavtalet träder i kraft.

Utskottet ser inget skäl att rikta någon invändning mot innehållet i det gemensamma rådets förslag till beslut.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag.

Utskottet hemställer att ärendet avgörs efter en bordläggning.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen, med bifall till yrkandet i proposition 1999/2000:108, godkänner förslaget till gemensamma rådets beslut om en liberalisering av handeln med tjänster, investeringar och skydd av immateriella rättigheter inom ramen för avtalet den 8 december 1997 om ekonomiskt partnerskap, politisk samordning och samarbete mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Mexikos förenta stater å andra sidan.

Stockholm den 8 juni 2000

På utrikesutskottets vägnar

Viola Furubjelke

I beslutet har deltagit: Viola Furubjelke (s), Göran Lennmarker (m), Berndt Ekholm (s), Lars Ohly (v), Holger Gustafsson (kd), Bertil Persson (m), Carina Hägg (s), Liselotte Wågö (m), Agneta Brendt (s), Marianne Jönsson (s), Murad Artin (v), Jan Erik Ågren (kd), Sten Tolgfors (m), Marianne Samuelsson (mp), Marianne Andersson (c), Karl-Göran Biörsmark (fp) och Birgitta Ahlqvist (s).